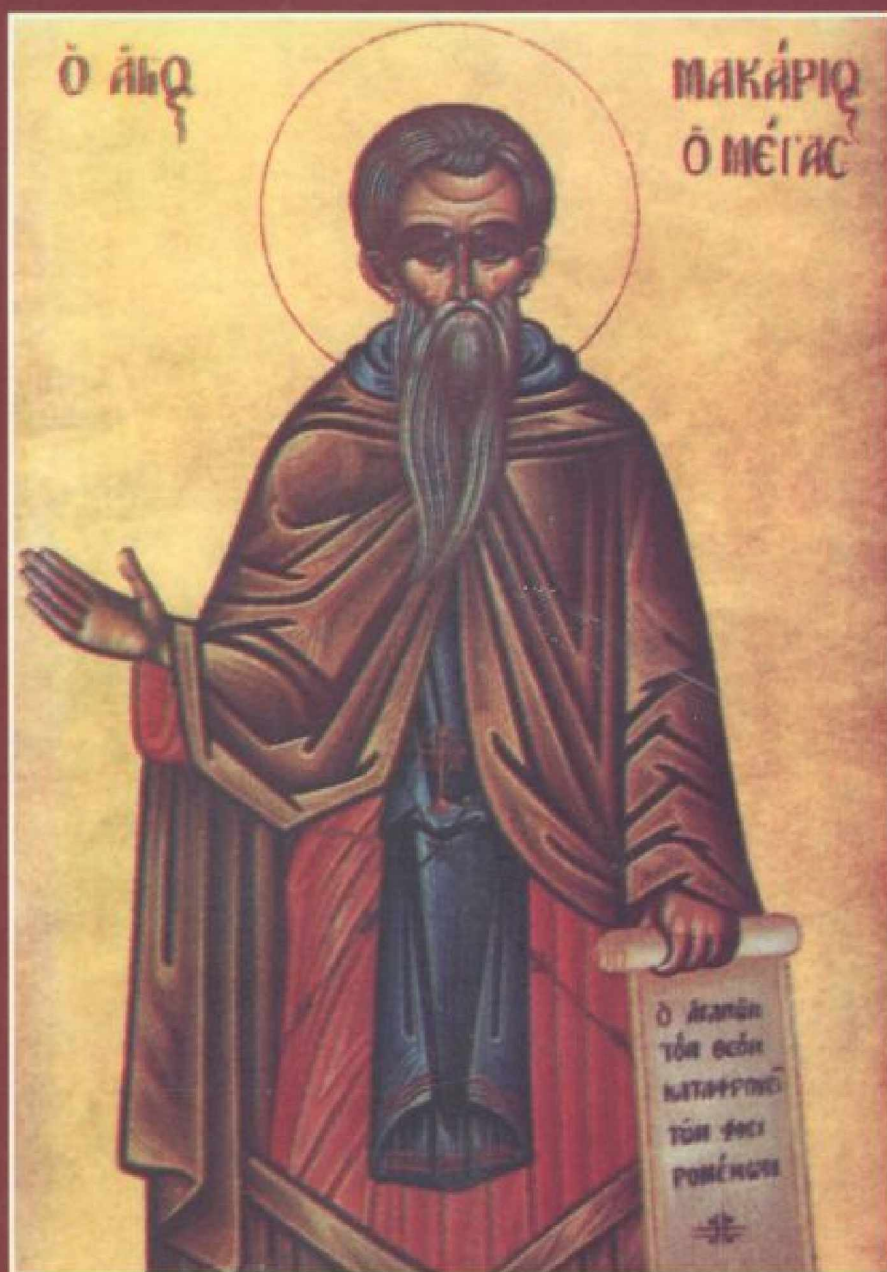

ADRIAN GHE. PAUL

Viața, personalitatea și învățătura ascetico-mistică a Sfântului Macarie Egipteanul

EDITURA MEGA
PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

Adrian Ghe. Paul (n. 1974 în Drăgușeni, jud. Satu-Mare) este lector universitar la Facultatea de Litere, Catedra de *Teologie Ortodoxă* din cadrul Universității de Nord Baia Mare, doctor specialist în *Teologie Creștină și Spiritualitate Ortodoxă*.

A urmat Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca (1993-1997), cursuri de masterat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, secția Teologie sistematică (1997-1998), cursuri post-universitare de *doctorat* la Facultatea de Teologie Ortodoxă, Patriarhul Justinian, din cadrul Universității București (1998-2004), cu specializare pe bursă de studiu la Facultatea de Teologie Evanghelică din cadrul Ruprecht-Karls-Universität, Heidelberg, Germania.

Este autor a mai multor articole și studii cu caracter științific de specialitate, apărute în reviste bisericești episcopale și regionale. Este membru coordonator și secretar al revistei teologice „Ortodoxia Maramureșană”, Baia Mare, în care a publicat numeroase articole și studii: *Manifestări de credință ortodoxă și iubire de neam în memoria corifeilor națiunii române: Mihai Eminescu și generalul Georgescu Pion* (2002), *Templul sacru al spiritualității orașului Seini* (2002), *Adolescența și tentațiile ei într-o lume desacralizată. Noi alternative creștine* (2002), *Controverse messaliene în jurul Omiliilor dubornicești ale Sfântului Macarie Pseudo-Egipteanul* (2002), *Sfântul Macarie Pseudo-Egipteanul și chestiunea patristică a „celor doi Macarie”* (2002), *Influența operei Sfântului Macarie Egipteanul asupra Spiritualității creștine* (2003), *Influența Sfântului Macarie Egipteanul asupra creștinismului modern* (2003), *Elemente teologice cu conținut religios-moral în dubul creștin al colindelor românești* (2003), *Revelația dumnezeiască - mijloace de manifestare* (2004), *Sensul revelator și spiritual al noțiunii de „teologie”* (2003), *Misticismul bristocentric în teologia Sfântului Nicolae Cabasila* (2004), *Viața spirituală a omului nou în Hristos în concepția Sfântului Nicolae Cabasila* (2004) ș.a.

ISBN 973-7867-09-2

ISBN 973-610-352-8

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	11
Prefață.....	17
Lista abrevierilor	29
Introducere	33

PARTEA I

LINII PENTRU O BIOGRAFIE SPIRITUALĂ ASUPRA SFÂNTULUI MACARIE EGIPTEANUL

CAP. I. Mediul istoric	41
1. Discreție	41
2. Locul nașterii și copilăria	44
3. Începuturile vieții monahale.....	49
CAP. II. Viața monahală.....	54
1. Sfântul Macarie – părinte duhovnicesc al <i>Sketis</i> -ului	54
2. Mediul monahal al Sfântului Macarie	58
3. Discuții în jurul „celor doi Macarie”	63
CAP. III. Macarie și disputele secolului al IV-lea.....	88
1. Disputa în jurul lui Origen	88
2. Erezia messaliană	95
2.1. Apariția și răspândirea messalianismului	95
2.2. Greșeli de doctrină și practică messaliană	114
3. Reacția Sfântului Macarie Egipteanul	123
3.1. Sfântul Macarie și mișcarea messaliană.....	129
3.2. Sfântul Macarie și poziția față de messalieni.....	134

CAP. IV. Macarie scriitorul.....	160
1. <i>Scrierile sub numele Sfântului Macarie.....</i>	160
2. <i>Scrierile Sfântului Macarie în lumina literaturii creștine.....</i>	174
3. <i>Chestiunea autorului Omiliilor duhovnicești.....</i>	184
CAP. V. Mediul și opera.....	194
1. <i>Sfântul Macarie – ascet și scriitor</i>	194
2. <i>Tradiția textuală și izvoarele operei (pseudo)macariene.....</i>	198
2.1. <i>Colecțiile și extrasele tâlcuite.....</i>	199
2.2. <i>Florilegiile.....</i>	202
2.3. <i>Versiuni moderne ale Omiliilor duhovnicești</i>	206
2.4. <i>Analiza sumară a Colecțiilor</i>	210
2.5. <i>Originea versiunilor.....</i>	213
3. <i>Corpusul Omiliilor duhovnicești după aspectul lor formal și conținutul lor material.....</i>	215
CAP. VI. Personalitatea duhovnicească a Sfântului Macarie Egipteanul.....	229
1. <i>Sfântul Macarie – omul și misticul.....</i>	229
2. <i>Sfântul Macarie – personalitate marcantă a Spiritualității creștine</i>	237

PARTEA A II-A

ÎNVĂȚĂTURA ASCETICO-MISTICĂ A SFÂNTULUI MACARIE EGIPTEANUL REFLECTATĂ ÎN OMILIILE DUHOVNICEȘTI

CAP. I. Elemente de antropologie duhovnicească în concepția Sfântului Macarie.....	271
1. <i>Despre „prima creație” a omului</i>	273
1.1. <i>Adam</i>	274
1.2. <i>Sufletul – „chip al lui Dumnezeu”</i>	282
2. <i>„Omul cel nou” – chestiune de bază la Sfântul Macarie.....</i>	288

CAP. II. Noțiunea de păcat în concepția Sfântului Macarie	300
1. „Pierderea” chipului divin din om	302
2. Motivul „șarpelui” – ca imagine a răului	312
CAP. III. Restaurarea omului în Hristos – mod de „refacere” prin reînnoirea ființei omenеști	324
1. Istoria mântuirii în „vechile legături” ale omului cu Dumnezeu	325
2. Întruparea Fiului lui Dumnezeu	329
3. Înșușirile mântuirii noastre în Hristos	342
3.1. Despre venirea lui Hristos în suflet	343
3.2. Semnificația jertfei crucii lui Hristos	346
3.3. Restaurarea prin „înnoirea” chipului ființei umane	350
CAP. IV. Împătimirea și despătimirea. Existența luptei duhovnicești în concepția Sfântului Macarie	359
1. Ființa luptelor duhovnicești	359
1.1. Despre patimă și virtuți	362
1.2. Natura umană înstrăinată prin păcat	377
1.3. „Ponosul inimii” – existența a două persoane (προσωπα) în sufletul omului	381
2. Libertatea voinței umane și eliberarea din patimi	388
CAP. V. Calea desăvârșirii ca țel final al luptelor ascetice	402
1. „οιησις” și „προκοπή” – elemente mistice macariene	402
2. Desăvârșirea ca „abundență a Duhului”	409
2.1. Experiența și lumina mistică	412
2.2. Logodna mistică	414
2.3. Minunea extatică	416
3. Supunerea față de porunci ca esență a creștinului prin „imitarea” lui Hristos	417
4. Trăsăturile caracteristice ale experiențelor duhovnicești	426
4.1. Raritatea experienței	428
4.2. Posibilitatea experienței încă din această viață	431
4.3. Primatul și gratuitatea experienței	433
4.4. Progresul experienței în „împăcarea” omului cu Dumnezeu	436

CAP. VI. Realizarea <i>piscului</i> desăvârșirii mistice	445
1. <i>Împreună moarte și înviere cu Hristos</i>	445
2. Unirea omului cu Dumnezeu sub forma realizării „ <i>bisericii sufletești</i> ”	450
2.1. <i>Biserica și sufletul</i>	452
2.2. <i>Diversitate și unitate</i>	455
2.3. Noțiunea de „ <i>biserică</i> ” în <i>Liber Graduum</i>	458
3. <i>Înnoirea duhovnicească prin Sfintele Taine</i>	462
4. <i>Esența Creștinismului</i>	472
5. Participarea deplină la <i>viața lui Hristos</i> prin unirea sufletului cu „ <i>natura divină</i> ”	475
5.1. Pe culmile <i>desăvârșirii</i> creștine	475
5.2. <i>Viața umană pnevmatizată prin dobândirea învierii veșnice</i>	485
 Concluzii	 491
Conclusions	499
Bibliografie	507
Sommaire	535